

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Електронні методичні рекомендації
до підготовки та захисту кваліфікаційної роботи
здобувачів першого (бакалаврського)
та другого (магістерського) рівнів вищої освіти
(спеціальність 052 – Політологія)

ОДЕСА
ОНУ
2023

**УДК 328.22(477)
К605**

Укладачі:

Марія Мілова, доктор політичних наук, професор кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Олег Хорошилов, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

Тетяна Каменська, доктор соціологічних наук, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Ганна Грабіна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 3 від 18 жовтня 2022 р.*

К605 **Кваліфікаційна** робота [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до підготовки та захисту кваліфікаційної роботи здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (спеціальність 052 «Політологія») / уклад.: М. І. Мілова, О. Ю. Хорошилов. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. – 37 с. – 0,9 МБ.

Видання містить основні вимоги і практичні рекомендації щодо написання та захисту кваліфікаційної роботи зі спеціальності 052 «Політологія». У додатках надані зразки написання окремих структурних елементів кваліфікаційної роботи, оформлення її наукового апарату, списку використаних джерел тощо.

Методичні рекомендації підготовлено для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.

УДК 328.22(477)

Зміст

Вступ.....	4
1. Вибір теми та складання плану підготовки кваліфікаційної роботи.....	9
2. Етапи виконання кваліфікаційної роботи.....	10
3. Загальні вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи.....	10
4. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	12
5. Типові недоліки та помилки під час підготовки кваліфікаційної роботи	16
6. Захист кваліфікаційної роботи.....	17
7. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	19
ДОДАТКИ.....	21
Додаток № 1. Заява здобувача.....	21
Додаток № 2. Титульна сторінка (бакалавр).....	22
Додаток № 3. Зразок оформлення змісту.....	23
Додаток № 4. Зразок написання вступу до кваліфікаційної роботи.....	24
Додаток № 5. Бланк завдання до кваліфікаційної роботи.....	26
Додаток № 6. Бланк подання до кваліфікаційної роботи	29
Додаток № 7. Відгук наукового керівника.....	31
Додаток № 8. Рецензія.....	32
Додаток № 9. Розписка про відсутність плагіату.....	33
Додаток № 10. Зразки бібліографічного опису різних видів джерел.....	34
Додаток № 11. Зразок оформлення додатків.....	36

Вступ

Випускна кваліфікаційна робота – це самостійне, профільоване дослідження з науково-дослідницькими елементами та інноваціями, яке виступає підсумком теоретичних знань та практичних навичок, набутих здобувачем вищої освіти під час вивчення обов'язкових та вибіркових складових освітньо-професійних програм першого/другого рівнів вищої освіти зі спеціальності 052 «Політологія». Передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у політичній сфері, що характеризується комплексністю, динамікою, невизначеністю й ускладненістю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Кваліфікаційна робота є обов'язковою компонентою освітніх програм підготовки бакалаврів та магістрів і виконується на завершальному етапі підготовки здобувачів вищої освіти всіх форм навчання.

Успішне написання та захист кваліфікаційної роботи передбачає знання здобувачем засад методології сучасних профільних досліджень, безпосереднє знайомство із результатами досліджень провідних фахівців у сфері, обраної для дослідження, вміння самостійно формувати відповідну гіпотезу дослідження та підтверджувати або спростовувати її під час подальшої концептуалізації та апробації на практиці. Здобувач вищої освіти має виявляти широку ерудицію, добре володіти новітніми інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання та застосування наукової інформації.

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен дотримуватися вимог Закону України «Про вищу освіту», норм «Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу ОНУ імені І. І. Мечникова», Положення «Про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців ОНУ імені І. І. Мечникова» тощо.

Робота здобувача вищої освіти над темою кваліфікаційного дослідження пов'язана із поглибленим вивченням теорії, зведенням у систему раніше здобутих знань і оновленням їх у процесі практичного вирішення поставленої проблеми, формуванням та розвитком компетентностей самостійного дослідження та експериментування.

Виконання кваліфікаційної роботи є свідченням набутих компетентностей та програмних результатів навчання, відповідно до ОПП підготовки фахівців – політологів.

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю, динамічністю, складністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки;

ЗК05 – Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

Спеціальні компетентності

- Здатність використовувати категорійно–понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу;
- Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців

Програмні результати навчання

- Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності;
- Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;

- Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;
- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
  - Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності;
- Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу

Тема кваліфікаційної роботи має відповідати сфері наукових інтересів здобувача вищої освіти, визначати коло питань політичної теорії та практики, на яких планує спеціалізуватися випускник спеціальності 052 – «Політологія».

Важливими етапами підготовки кваліфікаційної роботи є: визначення наукової проблеми, обґрунтування її актуальності, планування та проведення емпіричного дослідження, аргументація висновків до окремих розділів та до роботи в цілому, оформлення наукового апарату роботи. Успішне проходження даних етапів засвідчує рівень кваліфікації випускника і його здатність до професійної діяльності.

Науковим керівником випускної кваліфікаційної роботи призначається науково-педагогічний працівник кафедри, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук і проводить наукові дослідження за відповідним напрямом. В окремих випадках допускається керівництво кваліфікаційною роботою старшими викладачами та асистентами без наукового ступеня, які є провідними фахівцями з питань, що висвітлюються в роботі, і здатні надати здобувачеві вищої освіти суттєву організаційно-методичну допомогу в підготовці роботи, її оформленні та захисті.

До основних обов'язків наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи належать:

- допомога здобувачу в остаточному формулюванні теми дослідження, у визначенні основних складових плану роботи, етапів їхнього виконання, визначення методології та технік дослідження;
- надання консультацій щодо історіографії проблеми кваліфікаційної роботи, збору та обробки інформаційних матеріалів, аспектів використання окремих аналітичних, експертних оцінок тощо;
- забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачом;
- консультування щодо змісту випускної кваліфікаційної роботи, відповідності підготовлених матеріалів вимогам, які висуваються до неї;
- систематичний контроль щодо якості виконання кваліфікаційної роботи; контроль за виконанням окремих етапів роботи та оформленням поетапних результатів дослідження;
- підготовка здобувача вищої освіти до проведення передзахисту та захисту випускної кваліфікаційної роботи;
- складання відгуку про відповідність випускної кваліфікаційної роботи вимогам та оцінювання доцільності її допуску до захисту.

Науковий керівник має право:

- вимагати від здобувача вищої освіти дотримання встановленого графіку виконання кваліфікаційної роботи;
- висловлювати зауваження до роботи в цілому або окремих її частин та повертати роботу здобувачеві на доопрацювання;
- вимагати виправлення помилок змістового чи граматичного характеру;
- приймати рішення про невідповідність випускної роботи встановленим вимогам з інформуванням про це здобувача вищої освіти, гаранта освітньо-професійної програми та завідувача кафедри політології, на якій виконується робота.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- подати на випускню кафедру заяву із проханням дозволити виконання кваліфікаційної роботи з обраної теми (див.: Додаток № 1);
- разом із науковим керівником скласти індивідуальний календарний план на виконання кваліфікаційної роботи (див. Додаток № 6);
- суворо дотримуватися індивідуального плану підготовки кваліфікаційної роботи;
- представляти текст окремих розділів або роботу в цілому науковому керівникові для перевірки та висловлення рекомендацій;
- вносити зміни й корективи в зміст роботи відповідно до вимог і зауважень наукового керівника для забезпечення її якості;
- підтримувати постійний зв'язок із науковим керівником;
- звертатися за консультацією будь-якого характеру, пов'язаною із виконанням роботи;
- підготуватися до передзахисту роботи, як форми її апробації, яка проводиться за місяць до визначеної державної атестації (захисту);
- надати остаточний текст кваліфікаційної роботи для перевірки через ліцензовану програму з антиплагіату у Науковій бібліотеці ОНУ імені І. І. Мечникова, подати на кафедру політології довідку про ступінь оригінальності тексту кваліфікаційної роботи.

Повністю підготовлена відповідно до вимог робота має бути підписана здобувачем та зареєстрована на кафедрі політології за 10 днів до дати захисту.

За дані, викладені у випускній кваліфікаційній роботі, порядок використання фактичного матеріалу під час її виконання, обґрунтованість й достовірність висновків, положень персонально відповідає здобувач вищої освіти (див. Додаток № 10).

Систематична співпраця здобувача і наукового керівника допомагає здобувачеві у виборі методів дослідження, контролю дотримання вимог до змісту й оформлення кваліфікаційної роботи, сприяє своєчасному усуненню можливих помилок.

1. Вибір теми та складання плану підготовки кваліфікаційної роботи

Тему роботи здобувачі вищої освіти обирають самостійно з «Переліку тем кваліфікаційних робіт», який пропонує кафедра політології. Перелік готується професорсько-викладацьким складом кафедри. Проблематика робіт обговорюється та затверджується кафедрою політології на початку навчального року та затверджується наказом ректора ОНУ імені І. І. Мечникова. Вона відповідає всім вимогам підготовки політологів, які прописані та забезпечуються освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів та магістрів.

Здобувач вищої освіти має право запропонувати до включення до «Переліку тем кваліфікаційних робіт» власну тему, узгоджену із провідними фахівцем кафедри політології – майбутнім науковим керівником кваліфікаційної роботи. У формулюванні теми має бути відображений проблемний аспект роботи відповідно до обраного об'єкта і предмета дослідження. Це дозволяє стимулювати творчій пошук, зацікавленість та самостійність наукового дослідження здобувача вищої освіти.

Зміни або уточнення у формулюванні затвердженої теми можуть бути внесені лише за об'єктивних причин та за згодою наукового керівника. Будь-яка довільна зміна здобувачем теми своєї роботи після затвердження не допускається.

Після визначення на кафедрі теми здобувач разом із науковим керівником розробляє індивідуальний календарний план виконання кваліфікаційної роботи із зазначенням усіх етапів та офіційних термінів виконання, який оформляється спеціальним бланком «Завдання» (див. Додаток № 6). Завдання підписують керівник кваліфікаційної роботи і здобувач, затверджується завідувачем кафедри. В завданні вказується назва теми, дається зміст завдання, що має виконати здобувач, визначаються основні етапи роботи, терміни звітування про хід підготовки роботи і термін подання

готової роботи на кафедрі. Над роботою здобувач працює під контролем наукового керівника протягом всього навчального року.

2. Етапи виконання кваліфікаційної роботи

Організаційно процес написання кваліфікаційної роботи складається, як правило, з наступних *етапів*:

– *підготовчого*, який розпочинається з вибору здобувачем теми та підготовки індивідуального плану вирішення дослідницьких завдань; ознайомлення зі станом вивченості проблеми у зарубіжній та вітчизняній науці, збирання фактичного матеріалу, проведення можливого (необхідного) профільного дослідження;

– *основного*, який реалізується відповідно до вимог щодо організації наукового дослідження і передбачає систематизацію та пояснення зібраного емпіричного матеріалу, формулювання висновків до розділів кваліфікаційної роботи та до дослідження в цілому, визначення рекомендацій щодо практичного розв'язання проблеми, дослідженню якої була присвячена робота;

– *завершального*, метою якого є завершення технічного оформлення роботи, проходження процедури перевірки на антиплагіат, проведення передзахисту, врахування зауважень рецензента, отримання відгуку керівника тощо.

3. Загальні вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи

Структура випускної кваліфікаційної роботи включає: 1) титульний аркуш; 2) зміст; 3) вступ; 4) основну частину, структуровану на окремі тематичні розділи; 5) висновки до кожного із розділів; 6) висновки до роботи в цілому 7) список використаних джерел; 8) додатки (за необхідності).

Зміст – це строго визначена послідовність усіх розділів та підрозділів роботи із зазначенням їх нумерації та номерів сторінок, які відповідають початку конкретного розділу (підрозділу), а також висновків, переліку використаних джерел та додатків (див. Додаток № 4).

Вступ. У ньому розкривається постановка проблеми, її актуальність, зв'язок з найважливішими теоретичними та практичними завданнями національного та / або міжнародного масштабу, визначаються об'єкт та предмет дослідження, його мета та завдання. Важливо, щоб формулювання завдань роботи кореспондувалося із структурними елементами її змісту, присвяченими розв'язанню конкретних теоретичних / практичних складових центральної теми кваліфікаційної роботи. У вступі аналізується рівень розробки проблеми в українській та зарубіжній літературі (основні дослідження і публікації з проблеми за останні 5-7 років, на які спирається автор).

Важливою складовою вступу є обґрунтування методів та дослідницьких процедур, використаних автором дослідження для розв'язання конкретних теоретичних та практичних складових теми роботи.

Завершальним сюжетом вступу є стисла характеристика структури кваліфікаційної роботи. Приклад написання вступу – див. Додаток № 5.

Основна частина. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають із нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. Наприкінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

У розділах основної частини подають: огляд літератури за темою і вибір напрямку досліджень; виклад загальної методики й основних методів досліджень; експериментальну частину і методику досліджень; проведені теоретичні чи соціологічні дослідження; аналіз й узагальнення результатів роботи.

В огляді літератури здобувач окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло висвітлюючи зміст роботи, здобувач вищої освіти повинен назвати ті питання, що

залишились нерозв'язаними і, отже, визначити своє місце в розв'язанні проблеми.

У наступних розділах розкриваються окремі напрямки досліджуваної проблематики; викладаються результати власних досліджень з висвітленням того нового, що автор вносить у з'ясування та розробку проблеми. Автор роботи повинен давати оцінку щодо повноти виконання поставлених завдань і достовірності отриманих результатів, їх порівняння з аналогічними результатами українських і зарубіжних напрацювань, обґрунтування потреби додаткових досліджень.

Висновки. У висновках подаються: узагальнені систематизовані висновки, ідеї, думки, оцінки, пропозиції, рекомендації автора. Викладаються найважливіші наукові та практичні результати, отримані в роботі, розкривається їх практичне значення.

Висновки повинні містити відповідь на поставлені завдання в роботі, наголошувати на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовувати їхню суспільну значущість, перспективи та рекомендації щодо впровадження результатів у практику.

Список використаних джерел. Використані джерела описують за вимогами держстандарту щодо бібліографічного опису різних видів джерел (див. Додаток № 11) та розміщують за алфавітом.

Додатки. За потреби здобувач може використати додатки, в яких містяться формули, таблиці, схеми, що ілюструють окремі аспекти проблеми, підтверджують висновки, до яких прийшов автор кваліфікаційної роботи, тощо.

4. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота оформлюється на аркушах білого паперу формату А4 (210*297 мм). Текст набирається на комп'ютері за допомогою текстового редактора WORD: шрифт – Times New Roman, розмір – 14, інтервал – 1,5; загальний обсяг основного тексту (з переліком джерел, але без додатків) – 65 - 75 сторінок друкованого

тексту; поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Таблиці, схеми, графіки, рисунки виконують відповідними засобами текстових та графічних редакторів.

При оформленні роботи необхідно дотримуватись таких вимог:

1. Текст роботи повинен бути розподіленим на розділи та підрозділи. Назви розділів повинні бути змістовними і виділятися великими літерами, а підрозділів – малими літерами за виключенням першої великої літери, з якої починається назва.

При цьому перенесення та підкреслювання в заголовках не допускаються, крапка в кінці заголовка не ставиться. Розділам присвоюють номер, позначений арабською цифрою з крапкою. Підрозділи повинні бути пронумеровані в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається із номера розділу та порядкового номеру підрозділу, що розділяються крапкою. У кінці номера підрозділу також ставиться крапка. Відстань між заголовками та текстом повинна бути не менше 15 мм.

2. Назви вступу, заголовки кожного розділу, висновків, переліку літератури та інших інформаційних джерел, додатків починаються з нової сторінки, а заголовки підрозділів – на тій же сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

3. Нумерація сторінок тексту повинна бути єдиною від титульного листа до останньої сторінки додатку, але цифри на сторінках проставляють з першої сторінки Змісту. Сторінки нумерують у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

4. Рисунки, схеми, діаграми, графіки та таблиці розміщують або на одній сторінці з друкованим текстом, або на окремих сторінках відразу після посилання на них за текстом. При використанні таблиць, рисунків з літературних джерел чи зроблених за даними цих джерел, обов'язково потрібне посилання на відповідні джерела. Увесь ілюстративний матеріал повинен бути виконаний українською мовою. *Копіювання іншомовних рисунків, графіків, схем без їхнього перекладу українською мовою не допускається.*

5. Усі таблиці нумеруються в межах кожного розділу двома арабськими цифрами, які роз'єднані крапкою. Перша з них вказує номер розділу, друга – порядковий номер таблиці у цьому розділі. Кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, який розміщується безпосередньо над таблицею. Праворуч над тематичним заголовком пишуть слово «Таблиця» і вказують її номер, перша цифра – номер розділу, друга – номер таблиці. Наприклад:

Таблиця 1.2

Назва таблиці

Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	Заголовок граfi	
			підзаголовок граfi	підзаголовок граfi
Заголовок рядка				
Заголовок рядка				

Таблицю бажано розміщувати на одній сторінці. Якщо таблиця розміщується на двох і більше сторінках, то її номер та заголовок вказують лише на першій сторінці, а на усіх наступних над таблицею вказується «продовження табл. 1.2.». Таблиці і рисунки, що за розміром займають цілу сторінку, виконуються на окремих листках, які нумеруються послідовно в залежності від зв'язку їх з текстом або виносяться в додатки з відповідним посиланням у тексті.

6. При використанні рисунків та графіків слово «Рис.» з номером розташовують під рисунком або графіком і назву ілюстрації записують поряд, перша цифра – номер розділу, друга – номер рисунка.

Якщо таблиця або рисунок складені автором самостійно, у *Джерело:* пишуть - *Складено автором.*

7. Посилання в тексті на рисунки, таблиці, формули необхідно виконувати за формами: «Як видно з рис. 3.5 ...», «Дані табл. 2.1», «Табл. 1.3 подає ...».

8. Скорочення слів у тексті роботи та ілюстраціях до неї, крім загальноновизнаних аббревіатур, допускається тільки після наведених повних та скорочених (в дужках) слів та понять.

9. Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом у квадратних дужках в кінці речення, наприклад: [22, с. 57], де цифрами позначають порядковий номер джерела у переліку джерел та номери сторінок.

Слід пам'ятати та враховувати деякі моменти щодо *загальних вимог до цитування джерел*:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у першоджерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

10. До списку джерел включають бібліографічні описи використаних *джерел мовою тексту видання*.

11. Додатки до кваліфікаційної роботи оформляються таким чином: у правому куті аркуша пишуть слово «Додаток» та вказують його порядковий номер (1, 2, 3 і т. п.). Додатки в загальну кількість сторінок кваліфікаційної роботи не враховуються (див. Додаток № 12).

Остаточна оформлена робота та у зброшурованому вигляді за підписом здобувача на останній сторінці тексту перед списком джерел здається на кафедру для рецензування і прийняття науковим керівником рішення щодо можливості допуску роботи до захисту

після її перевірки на наявність запозичень у відповідності до «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова».

5. Типові недоліки та помилки під час підготовки кваліфікаційної роботи

1. Зміст роботи не відповідає плану роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не висвітлюють реальну проблему, не сприяють розкриттю її аспектів.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно та не відображає специфіку об'єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота має компілятивний характер або є плагіатом.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд українських і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня дослідження проблеми.

7. Не простежується позиція автора при аналізі фактичного матеріалу чи дискусійних питань.

8. Немає висновків до розділів роботи, а загальні висновки роботи не корелюються з характером визначених завдань дослідження, тобто загальний результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

9. У роботі бракує посилань на першоджерела або цитати не відповідають бібліографічному покажчику.

10. Бібліографічний опис джерел наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

11. Ілюстративний матеріал і додатки не мають безпосереднього смислового навантаження.

12. Таблиці, діаграми, схеми, які подані в тексті чи винесені в додатки, складені не на основі першоджерел, а запозичені з інших досліджень без належного оформлення посилань.

13. Не дотримано вимоги щодо обсягу роботи, допущено диспропорційність в обсязі окремих розділів.

14. Робота оформлена з порушенням вимог, виконана неохайно, з помилками.

6. Захист кваліфікаційної роботи

Відповідно до вимог на захист до Екзаменаційної комісії (далі – ЕК) подаються: рукопис кваліфікаційної роботи, подання, завдання, відгук наукового керівника, рецензія, в яких стисло, точно, послідовно сформульовані результати дослідження. Обов'язковою є довідка про відсутність плагіату.

Попередньо за місяць до основного захисту проводиться процедура передзахисту, під час якої заслуховується здобувач та науковий керівник про стан та ступень підготовки роботи до захисту. Здобувач у стислій формі доповідає про основні завдання та отримані результати дослідження, відповідає на питання викладачів, присутніх на передзахисті, уважно вислуховує зауваження і рекомендації та узгоджує їх з науковим керівником на предмет удосконалення роботи. Результатом передзахисту є рішення про допуск роботи до захисту.

Час і місце проведення захисту визначається кафедрою за погодженням з навчальним відділом. Графіки захисту розміщуються на дошці оголошень.

Захист проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, склад якої затверджено наказом ректора ОНУ імені І. І. Мечникова. Члени ЕК заслуховують автора, відзив наукового керівника, рецензента. У разі відсутності рецензента на засіданні ЕК з поважних причин, член комісії зачитує його рецензію. На титульній

сторінці кваліфікаційної роботи фіксується рішення про її допуск до захисту за підписом завідувача кафедри.

У доповіді здобувач, відповідно до встановленого регламенту (до 15 хв.), обґрунтовує актуальність теми дослідження, викладає мету, завдання, сутність наукової проблеми, зміст роботи, концентруючи головну увагу на характеристиці основних результатів дослідження та проблемних питаннях. Доповідь необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу або комп'ютерної презентації за допомогою програми Microsoft Office PowerPoint.

Доповідь повинна бути логічною, послідовною, добре структурованою. У цілому, *складниками виступу мають бути наступні елементи* :

- чітке визначення проблеми;
- обґрунтування її актуальності, розкриття ступеня її наукової розробки;
- визначення мети і завдань дослідження, методів її досягнення;
- чітке формулювання об'єкта та предмета дослідження;
- пояснення структури роботи;
- короткий аналіз змісту розділів;
- обґрунтування висновків, рекомендацій та власного доробку.

Багато виступ не читати, а лише стежити під час доповіді за чітко продуманим, написаним планом.

Випускник зобов'язаний відповісти на запитання, які виникли у членів ЕК під час захисту, дати аргументовані роз'яснення щодо критичних зауважень рецензента (якщо вони є). На питання слід відповідати конкретно, стисло, виявляючи при цьому витримку і коректність.

Після завершення захисту здобувач може попросити надати йому заключне слово.

Рішення про оцінку випускної кваліфікаційної роботи ухвалюється членами ЕК та доводиться до здобувача вищої освіти наприкінці роботи комісії.

В разі неможливості захисту кваліфікаційної роботи з поважних причин терміни та процедури повторного захисту встановлюються

відповідно до Положення «Про порядок створення та організації роботи Екзаменаційної комісії в ОНУ імені І. І. Мечникова».

Паперові екземпляри захищених кваліфікаційних робіт здаються на кафедру, де вони зберігаються встановлений термін, а в подальшому – передаються до фондів Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова. Електронна версія кваліфікаційної роботи розміщується в репозитарії Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова.

7. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Загальноприйнятими критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є наступні :

- логічність структури та плану роботи;
- самостійність та оригінальність дослідження;
- рівень теоретизації проблеми кваліфікаційної роботи;
- наявність елементів наукової новизни;
- практична значимість рекомендацій;
- уміння здобувача вести дискусію; здатність аргументовано захищати свою концепцію;
- підбір використаних джерел інформації та глибина їх опрацювання;
- логічність висновків здобувача;
- оформлення наукового інструментарію та своєчасність виконання кваліфікаційної роботи.

На основі оцінок за вищезазначеними параметрами керівником виставляється загальна, рекомендована до захисту попередня оцінка. Остаточна оцінка формується після проведення захисту. Вона враховує попередню оцінку наукового керівника, оцінку рецензента, якість проведеної автором презентації та відповідей на питання членів ЕК комісії й виставляється у відомості, заліковій книжці здобувача та на титульній сторінці дипломної роботи.

Одеський національний університет на підставі рішення ЕК присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на

першому/другому рівнях вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти – бакалавра або магістра.

ДОДАТКИ

Додаток № 1

Бланк заяви

Завідувачу кафедри політології

професору _____

здобувача(тки) 4-го курсу / 5-го курсу/ 1 року магістратури

денної / заочної форми навчання

ПІБ здобувача (у родовому відмінку)

Заява

Прошу закріпити за мною тему бакалаврської/магістерської роботи №:

« _____
_____ ».

Дата

Підпис

Титульна сторінка

 Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

 Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

 Кафедра політології

К в а л і ф і к а ц і й н а   р о б о т а

 на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»/ «магістр»

«назва українською»

«EnglishTitle»

Викона(в/ла): студен(т/ка) денної/заочної форми навчання
спеціальність 052 – «Політологія»

ПІБ здобувача повністю

Керівник _____

Рецензент _____

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ ____ від _____ 202 р.

Захищено на засіданні ЕК № ____

протокол №__ від_____ 202 р.

Оцінка _____/_____/_____
(за національною шкалою/шкалою
ECTS/ бали)

Завідувач кафедри

Голова ЕК

_____
(підпис)_____
(підпис)

Одеса – 202__

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	
1.1. Ступінь розробки теми та джерельна база дослідження.....	6
1.2. Основні теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «маніпулятивні комунікаційні технології», «гібридна війна».....	13
<i>Висновки до розділу 1</i>	21
РОЗДІЛ 2. ГІБРИДНА ВІЙНА: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФЕНОМЕНУ	
2.1. Загальна характеристика рис гібридної війни.....	23
2.2. Політико-історичний аналіз передумов гібридної війни в Україні.	32
<i>Висновки до розділу 2</i>	41
РОЗДІЛ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА СКЛАДОВА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	
3.1. Інформаційні виклики гібридної війни	44
3.2. Комунікативні стратегії маніпулятивних технологій засобів масової комунікації як інструменту інформаційної складової гібридної війни та практики застосування в Україні.....	52
<i>Висновки до розділу 3</i>	65
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ.....	77

Зразок написання «ВСТУПУ»

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що саме масова політична поведінка постає супутником та рушієм соціальних перетворень в суспільствах, які переживають процеси так званої прискореної модернізації.

Об'єктом роботи є масова політична поведінка як реальний феномен, породжений функціонуванням суспільних систем доби Нової та Новітньої історії.

Предметом дослідження слід вважати закони та закономірності, за якими відбувається розгортання та функціонування масової політичної поведінки.

Метою роботи є дослідження феномену масової політичної поведінки, яке спирається на дані наукових розвідок представників закордонної та вітчизняної аналітичних традицій.

Досягнення означеної мети стає можливим завдяки реалізації наступних дослідницьких завдань:

- зробити ретроспективний аналіз наукових концепцій, присвячених виявленню основних механізмів масової політичної поведінки;
- вивчити сучасний стан наукової розробки центральної проблеми у зарубіжній та вітчизняній психологічній, соціологічній та політологічній літературі;

Характеризуючи ступінь наукової розробки проблеми, слід відзначити французьких психологів Гюстава Лебона та Габріеля Тарда, італійця Сціпіона Сігелє, німців Вільгельма Вундта та Зігмунда Фрейда тощо. На сучасному етапі до проблем масової політичної поведінки звертаються такі дослідники, як Серж Московічі, Джон Мід, Юрген Хабермас, Олена Донченко, Євген Головаха тощо.

Структура даної роботи повністю підпорядкована логіці реалізації основних наукових завдань. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі проаналізовані основні теоретичні підвалини дослідження феномену масової політичної поведінки. Зокрема, автор

звертається до наукових розробок сучасних політичних та соціальних психологів.

У другому розділі здійснюється аналіз змістовного наповнення масової свідомості українців та специфіки масової політичної поведінки громадян України.

У висновках узагальнюються результати наукового аналізу проблеми в цілому.

Методи, використані при написанні роботи.....

Список використаних джерел нараховує 60 найменувань.

Бланк завдання

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут/факультет _____ МВПС _____
 Кафедра _____ Політології _____
 Освітньо-кваліфікаційний рівень/ ступень В/О
 _____ бакалавр/магістр _____
 Напрямок підготовки / спеціальність _____ 052-політологія _____
 (шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ політології _____

проф. _____

" ____ " _____ 202 року

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема
роботи _____

_____ керівник роботи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь,

вчене звання)

2. Строк подання здобувачем
роботи _____

3. Вихідні дані до
роботи _____

Здобувач _____

_____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Керівник роботи _____

_____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Додаток № 6

Форма № Н-9.03

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
(повне найменування вищого навчального закладу)

ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи

(прізвище та ініціали)

за спеціальністю 052-Політологія

(шифр і назва спеціальності)

на тему:

_____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету

(підпис, прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті МВПС

(прізвище та ініціали здобувача)

з 20 ____ року до 202 ____ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за: національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;

шкалою ECTS: А ____%; В ____%; С ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

_____
_____
_____

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу бакалавра
здобувача(ки) _____ курсу спеціальності 052 Політологія
Факультету міжнародних відносин, політології та соціології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

_____
(Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача)

Тема кваліфікаційної роботи

_____

_____

Науковий керівник _____
(Прізвище, ім'я, по-батькові керівника, наукове звання)

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра

№	Критерії оцінювання	Оцінка наукового керівника
1.	Актуальність теми	
2.	Бібліографічне оформлення роботи	
3.	Ступінь самостійності викладу теми	
4.	Ґрунтовність викладення матеріалу	
5.	Висновки, їх обґрунтування та зв'язок із практикою	

В цілому, кваліфікаційна робота, яка виконана здобувачем

_____,
заслуговує оцінки _____

Науковий керівник

_____
(Підпис)

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра
здобувача(ки) _____ курсу спеціальності 052 Політологія
Факультету міжнародних відносин, політології та соціології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

_____
(Прізвище, ім'я по-батькові здобувача)

Тема кваліфікаційної роботи

_____

_____

_____

Рецензент _____
(Прізвище, ім'я по-батькові, наукове звання)

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра

№	Критерії оцінювання	Оцінка рецензента
1.	Актуальність теми	
2.	Бібліографічне оформлення роботи	
3.	Ступінь самостійності викладу теми.	
4.	Ґрунтовність викладення матеріалу	
5.	Висновки, їх обґрунтування та зв'язок із практикою.	

Кваліфікаційна робота заслуговує на оцінку _____.

Рецензент _____

_____
(Підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням вченої ради ФМВПС
протокол № 3 від 28.11.2018 р.

РОЗПИСКА

Я, _____, підтверджую,
що моя кваліфікаційна робота за
темою: _____

_____ повністю відповідає всім вимогам академічної
добросовісності, не містить в собі плагіату, а електронна версія роботи, яка
додається, є тотожною її паперовому варіанту.

_____
(дата)

_____
(підпис)

Зразки бібліографічного опису різних видів джерел

<i>Книги одного, двох авторів</i>	<p>1. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень: навч-метод. посібник / Н. М. Краус. – Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.</p> <p>2. Чмиленко Ф. О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» / Ф. О. Чмиленко, Л. П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.</p>
<i>Видання чотирьох і більше авторів</i>	<p>Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : у 2-х т. /за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2016. Т. 1. 516 с.</p>
<i>Статті у наукових журналах</i>	<p>1. Волинець В. Екологічна функція в системі функцій сучасної держави: проблеми правового забезпечення в Україні // Юридична Україна. 2012. № 11. 2012. С. 4-11.</p> <p>2. Лисяк-Рудницький І. Українці в Галичині під австрійським пануванням // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: у 2 т. – Т. 1 / Лисяк-Рудницький Іван. – К., 1994. С. 413-450.</p>
<i>Монографії</i>	<p>1. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики / Авт. колектив: М. І. Михальченко (керівник) та ін. – К. : ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. 440 с.</p> <p>2. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави / С. Г. Рябов ; Міжнар. фонд «Відродження». – К. : ТанDEM, 1996. 239 с.</p> <p>3. Пасько Я. І. Соціальна держава і громадянське суспільство: співпраця versus протистояння: монографія / Я. І. Пасько. – К. : ПАРАПАН, 2008. 272 с.</p>
<i>Збірники наукових праць</i>	<p>1. Майборода О. М. Проблеми і перспективи національного конструювання в сучасній Україні / О. М. Майборода // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2013. Випуск 4(66) (липень- серпень). С. 4–13.</p> <p>2. Стеблій Ф. Визначна пам'ятка української політичної думки середини ХІХ століття – „Слово перестороги” Василя Подолинського / Ф. І. Стеблій // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Т. 228: Праці Історично-</p>

	філософської секції. – Львів, 1994. С. 443-487.
<i>Словники</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Політологічний енциклопедичний словник / Упоряд.: В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. — К.: Генеза, 2004. 452 с. 2. Політологія: навч. енцикл. словник довідник для студ. ВНЗ I-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.] – Львів: «Новий Світ – 2000», 2014. 779 с.
<i>Складові частини книги, збірника наук. праць, збірника матер. конференції журналу (іноземного журналу)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Максименко С. Д. Драматичні моменти людського існування // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Збірник наукових праць. № 3 (5). – К. : Університет «Україна», 2007. С. 3–16. 2. Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія: Зб. наук. статей. Ч. 2 / [співредактори Любомир Винар, Макар Юрій, відпов. секретар В. Ботушанський]. – Чернівці: Рута, 2004.– 640 с. 3. Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття». Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доп. та повідомл. / Українське історичне товариство, 44 Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича. Відп. ред. Л. Винар, Ю. Макар. – Чернівці: Рута, 2001.–Том. 1. 416с. 4. Judge T. A., Ilies R. Relationship of personality to performance motivation: A meta-analytic review // Journal of Applied Psychology. – 2002. – Vol. 87. – № 4. – P. 797–807.
<i>Авто-реферат дисертації</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василькевич Я. З. Психологічні чинники процесуальної динаміки пошукової активності в умовах професійного навчання : автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.01 – загальна психологія, історія психології / Ярослава Зіновіївна Василькевич. – К., 2009. 20 с.
<i>Електронний ресурс</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Малиш Н. А. Екологічна політика: конфліктність, стратегія, тактика. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/Malysh.pdf (дата звернення: 05.05.19). 2. Shi J. Sustained attention in intellectually gifted children assessed using a Continuous Performance Test : [Електронний ресурс] / Jiannong Shi, Ting Tao, Wei Chen, Li Cheng, Long Wang, Xingli Zhang // PLoS One. – 2013. – Vol. 8 (2). – Режим доступу: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3581460/

Зразок оформлення Додатків

Додатки

Додаток № 1

«Міжнародна юридична база права націй на самовизначення»

№	Офіційна назва	Місце та дата підписання
1	Статут ООН	Прийнятий в 1945 р. в Сан-Франциско
2	Декларація про надання незалежності колоніальним країнам і народам	Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 1514 (XV), прийнята 14 грудня 1960 року.
3	Декларація про недопустимість втручання у внутрішні справи держав	Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2131 (XX), прийнята 21 грудня 1965 року.
4	Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права	Прийнятий в 1966 році

Джерело: Офіційний Інтернет-ресурс ООН
[//http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?newsID=2016](http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?newsID=2016)

Навчальне видання

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Електронні методичні рекомендації
до підготовки та захисту кваліфікаційної роботи
здобувачів першого (бакалаврського)
та другого (магістерського) рівнів вищої освіти
(спеціальність 052 – Політологія)

Електронне практичне видання

Укладачі:

Мілова Марія Іллівна
Хорошилов Олег Юрійович

В авторській редакції

Затвердж. авт. 11.04.2023. Шрифт Times New Roman.
Системні вимоги: операційна система сумісна з програмним
забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,9 МБ. Зам. № 2576.

Видавець і виготовлювач
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12, Україна
Тел.: (048) 723 28 39, e-mail: druk@onu.edu.ua